

so v prvih časih samo svež sir. A vse to Grkom še ni bilo zadosti, tudi v drugih ozirih so bili jako natančni. Tako n. pr. ni smel nihče drugi tekmovati kakor svobodno rojeni Grki in celo ko se je zglasil k tekmi v letanju Aleksander, sin makedonskega kralja Aminta, so se temu ustavili drugi atleti ne glede na njegovo rojstvo in so mu dovolili vstop šele potem, ko je natančno dokazal, da je Argivec, torej polnokrven Grk. Če za koga niso vedeli, kakega rodu je, ga niso pustili k igram. Neki Filamon je smel v stadij šele tedaj, ko mu je Aristotel dal dobro izpričevalo in ga vzel za svojega sina. Seveda pa

NIKOLAJ KOPERNIK

so marsikoga kljub temu izločili, če ni bilo vse njegovo življenje popolnoma častno in če so mu mogli sploh kaj očitati.

Barbari in sužnji so smeli v prvih časih samo gledati. Pozneje so pa vendar smeli vsaj za darila tekati, kakor nam pripoveduje Merkurijal v svoji knjigi „De arte gymnastica“. Rimljani niso bili tako natančni, zato so pa igre tudi propadale.

Akoravno je bila pod imenovanimi pogoji vsakemu svobodnemu Grku udeležba dovoljena, je vendar jasno, da so mesta poslala v Olimpijo samo najboljše, najizurjenejše in najkrepkejše moške in mla-

deniče. Sodniki so smeli biti pa samo Elejci, in sicer je bil izprva samo eden, po dvajseti olimpijadi sta bila dva, po petindvajseti devet, po sedemindvajseti deset, in pri tem številu so navadno tudi ostali. Imenovali so se sodniki agonoteti ali pa helanodiki, t. j. sodniki Grkov. Pri njih so se morali vsi tekmeči zglasiti, in sicer navadno osebno, znamenitejši atleti so pa večinoma pismeno priglasili svojo udeležbo in v kateri skupini in za katero darilo da se mislijo boriti. Imena in rod atletov so helanodiki napisali na listino, katero je glasnik pred otvoritvijo glasno prečital. Vsak je moral potem tekmovati v tej skupini, za katero se je bil oglasil, izprememba ni bila več možna. Kdor je bil enkrat vpisan, je moral priti o pravem času, sicer mu niso dovolili vstopa in so ga izključili. Kako strogi so bili Grki v tem oziru, nam pripoveduje Pavzanija. Atlet Apolonij Rhantis iz Aleksandrije je igre zamudil in se opravičeval s tem, da so ga pri Kikladih — otočju v Egejskem morju — zadržali viharji. Iz Aleksandrije je prišel pa tudi atlet Heraklid, ki je tekmoval v rokoborbi kakor Apolonij in je tega obdolžil, da se je mimogrede udeležil tudi jonskih iger, zaslužil pri tem precej denarja in zaradi tega prepozno prišel. Apolonija in druge atlete, ki so iz enakega vzroka zamudili, so nato kratkoma izključili in Heraklid je dobil darilo, ker ni imel v svoji skupini sploh nobenega nasprotnika več.

Ko so helanodiki vse preiskali, se prepričali n. pr. tudi o popolni državljanski časti vseh borilcev, so ti morali priseči in potrditi, da so se pripravljali najmanj deset mesecev, da se bodo držali predpisov in jim nikakor ne nasprotovali. Da, še celo oče je moral priseči za svojega dorastlega sina, če je tudi prišel k igram, tudi bratje in nazadnje še učitelj, če je bil zraven. Če je bilo pri starejših tako natančno, si lahko mislimo, da so za dečke prisegali sploh starši, starejši bratje in učitelji. S to prisego so se seveda vsi tudi zavezali, da se v svrhu zmage ne bodo poslužili nikakih nedovoljenih sredstev, podkupovanja, poškodovanja nasprotnika itd. Zmaga naj bi bila res častna, naj bi bila pridobljena le na pošten način. Prisega je bila tem veličastnejša, ker so jo morali položiti na oltar najvišjega boga Zena.

Primerili so se slučajji, da se je nehote kdo kaj pregrešil, in vendar so ga kaznovali. Pavzanija n. pr. nam poroča o nekem Kleomenu, ki je v borbi s pestmi po nesreči nasprotnika ubil. Kaznovati ga po postavah zato niso mogli, a odrekli so mu zasluženi oljkin venec. To ga je tako užalostilo, da je znorel. Prepovedano je bilo n. pr. grizenje in suvanje v oči. Lakedemonci so bili pa bolj prizanesljivi in niso tako občutno kaznovali. Plutarh nam pripoveduje, da je neki Lakedemonec ugriznil svojega nasprotnika v roko, ko ga je ta prijel za vrat in ga